

Аналіз впливу зовнішнього середовища на екологічні ризики випробувальних центрів

Вадим Чурилін

*здобувач освітньо-наукового ступеня доктора філософії,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: ChurylinVO@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6453-359X*

Леонід Віткін

*Науковий керівник:
д.т.н., професор кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
ORCID: 0000-0002-0731-1333*

Діяльність випробувальних центрів напряму залежить від здатності управлінців оцінювати всі процеси діяльності та знаходити і приймати рішення в умовах змін впливу зовнішнього середовища на екологічні ризики випробувальних центрів.

Об'єктом дослідження є система екологічного менеджменту випробувальних центрів.

Предметом дослідження є зовнішні фактори що впливають на екологічний менеджмент випробувальних центрів.

Метою цієї роботи є дослідити вплив зовнішнього середовища на систему екологічного менеджменту випробувальних центрів.

Екологічний менеджмент - комплексна багатогранна діяльність, спрямована на реалізацію екологічних цілей, проєктів та програм. Основна мета екологічного менеджменту- мінімізація негативного впливу на довкілля [1].

Сучасні випробувальні центри (ВЦ) - це відкриті системи, внутрішня стабільність яких залежить від умов зовнішнього середовища, а саме: від стану довкілля та правильно розробленої і налагодженої взаємодії процесів управління, що забезпечуються обліком та аналізом факторів зовнішнього середовища в управлінській діяльності.

Якщо сприймати зовнішнє середовище, як сукупність факторів, що перебувають за межами ВЦ та з якими він взаємодіє, можна виокремити наступні групи: політичні, законодавчі, економічні, суспільні, технологічні та довкілля.

Отже, керівництво ВЦ має аналізувати всі фактори впливу на діяльність. Кожен із цих факторів аналізують, щоб з'ясувати, які труднощі можуть виникати під час роботи у цій сфері та які тут відкриваються можливості. Тобто застосовується ризик-орієнтований підхід. В стандарті [1] представлена методологічна модель функціонування системи екологічного менеджменту, на основі циклу Демінга – Шухарта «PDCA» (від англ. «Plan – Do – Check - Act»): планууй-виконуй-перевірй-дій.

У контексті державної екологічної політики, що спрямована на нагляд за діяльністю підприємств, випробувальний центр має провадити політику запобігання шкідливому впливу на біофізичне середовище та природні ресурси.

Тому мають бути визначені ризики та організована система щодо зберігання і утилізації відходів.

Маємо врахувати характер впливу чинника середовища на діяльність ВЦ, який залежить від характеру зміни самого фактору. Наприклад, в умовах сьогодення, коли в країні війна, населення скоротилося, зменшилися прибутки, як наслідок, зменшилися відрахування податків. Отже, можливо зростання ціни на енергоресурси, що негативно вплине на діяльність ВЦ. Тому що зросте вартість послуги та утилізації відходів, а кількість споживачів зменшиться.

Під впливом елементів зовнішнього середовища керівництво ВЦ має прийняти певні рішення. По суті, прийняті рішення будуть залежати від взаємозв'язку елементів середовища із напрямом у структурі діяльності ВЦ.

Система екологічного менеджменту є частиною загальної системи менеджменту. Вона включає організаційну структуру, планування, розподіл відповідальності, практичну діяльність, процедури, процеси та ресурси, що необхідні для розробки, впровадження, досягнення цілей екологічної політики, її перегляду та коригування. Отже, контроль та мінімізація негативного впливу на довкілля діяльності та продукції ВЦ є метою екологічного менеджменту ВЦ. Тому, призначення системи екологічного менеджменту є забезпечення ефективного та результативного управління екологічними аспектами діяльності ВЦ.

Тому, оцінюванні впливу зовнішнього середовища на екологічну складову діяльності ВЦ має проводитися за чітким алгоритмом.

При визначенні ризиків щодо оцінювання впливу зовнішнього середовища на діяльність ВЦ маємо розмежувати його за основними характеристиками. По-перше, це взаємозв'язок чинників зовнішнього середовища, тобто, об'ємне бачення впливу одного фактора на інший. По-друге, складність: аналіз та виявлення конкретних факторів на які має бути реагування. По-третє, має бути визначено та встановлено швидкість реагування. Четверте – це невизначеність. Невизначеність зовнішнього середовища є функція кількості інформації до конкретного чинника, а також функцією впевненості щодо достовірності цієї інформації.

Стандарт ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 [2], що регламентує загальні вимоги до компетентності випробувальних лабораторій, виокремлює окремим пунктом вимоги до такої категорії, як продукція та послуги зовнішніх постачальників. Тому на окреме вивчення заслуговує ділове середовище, як дуже важлива частина зовнішнього середовища. А виявлення та оцінювання ризиків відносно складових ділового середовища ВЦ має суттєве значення щодо організації діяльності та прибутку. До складових зовнішнього ділового середовища, що впливають на систему екологічного менеджменту ВЦ відносяться: постачальники ресурсів (реактиви, приладдя тощо); конкуренти; споживачі послуг; інфраструктура; міжнародний сектор; державні та місцеві органи влади та контролю.

Таким чином, екологічна складова відіграє суттєву роль у діяльності ВЦ. Вимоги, що пред'являються до екологічного зовнішнього середовища напряду

впливають на внутрішні процеси діяльності ВЦ. Це призводить до змін у підходах до системи управління та організації всіх процесів діяльності ВЦ. Як наслідок, виявлення ризиків та управління ними створює умови щодо ефективної та результативної діяльності ВЦ.

Ключові слова: екологічний менеджмент; зовнішнє середовище; ризик-орієнтований підхід.

Список використаних джерел

1. ДСТУ ISO 14001:2015 Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосовування (ISO 14001:2015, IDT). Київ, 2015. 18 с. (Інформація та документація).
2. ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 (EN ISO/IEC 17025:2017, IDT; ISO/IEC 17025:2017, IDT) Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій. Київ, 2020. 31с. URL: <http://www.karantin.te.ua/userfiles/file/untitled2019.pdf> (дата звернення: 10.04.2023).